

ARNLJOT-TIDENDER

No. 3/2008

Östersund onsdagen den 2 oktober 2008

Årgång 11/2008

No. XXXII Från grundandet AD MCMXCVIII

Årsmöte och blot 2008!

*Härmed inbjudes Du till årsmöte och blot med
Teaterföreningen Arnljotspelen.*

Vi kör samma helg som vi brukar, men i år håller vi till i nära Arnljotlägden:

Lördagen den 25 oktober 2008 kl 18.00

i Stockesalen på Stocketitt.

(Det går en buss nr 3 från Östersund klockan 17.40)

Anmälan:

Du anmäler Dig genom att skicka in anmälningsavgiften till föreningens plusgirokonto
50 30 51 - 5

Anmälan skall vara föreningen tillhanda senast **17 oktober 2008**

Glöm inte att ange vem/vilka anmälningen avser.

	Kostnader:
Aktiv medlem (medverkade i år):	50 kr
Stödmedlem:	200 kr
Medföljande gäster:	200 kr
Hedersmedlemmar:	Bjuds på hela kalaset

(Heders: anmälan direkt per telefon 070-511 67 75 eller per e-post: ordf@arnljot.se)

Önskar Du något särskilt kostalternativ bör Du meddela detta
till ordförande senast sista anmälningsdagen.

Bar kommer att finnas.

Vi håller lotteri även i år - så tag med vad Du kan avvara. Meddela gärna i förväg per
e-post: ordf@arnljot.se.

I år har vi också glädjen att presentera Funky Fuel - bandet som kommer att få oss att
skaka loss ordentligt.

A-T DIN LEDSAGARE ALLTSEDAN 1998

DESS VÄRDE BESTÅR!

**s.2 Ledare, s.2-3 Frk ordf, s.3 q, s.3ff Medkänslan, s.4-5 Förslag
till föredragningslista, s.6-7 Lite uppföljning, s.8ff 53 år i Arnljots
tjänst, s.10 Sifferbröllop, s.12 Blotmeny**

Ledare

Lite reflektioner...

Ni håller i ett alldeles nytt, rykande färskt nummer av AT (eller så sitter ni framför dataskärmen)

Den här gången har jag hoppat över "gamla regissörer berättar" och gjort ett personporträtt av en annan av trontjänarna i spelen.

I förra numret upptäckte jag under mitt arbete med texten om Folke Åbenius, att förre regissören Gösta Folke gått bort. Jag kände dock att jag ändå hade en liten chans att få delar av hans berättelse av hans hustru Agneta Prytz-Folke. När jag åker tillbaka från Frösön och sätter mig på kammaren här hemma i Stannum, läser jag tyvärr att även Agneta gått bort, dagen innan Arnljotspelens premiärfest.

Det jag fick med mig från årets föreställning, förutom nya scentekniska lösningar, tajta och tillsynes välrepererade gruppövningar, var Arnljot och Unns relation.

Utan att förringa någon av de andras rolltolkningar, måste jag säga att Maude tydning av sin text, som totalt maktgalen och omsorgssviktande moder, hjälpte mig ytterligare att förstå Arnljotpersonens komplexitet. Arnljots ibland nyckfulla uppträde och impulsivitet, får på ett klagande sätt sin förklaring från relationen med moder, tyckte jag.

Han har under hela sin uppväxt fått höra om Olav Haraldsson bragder och övat svärdsfäktning och skolats in för att bli något som han kanske egentligen inte vill bli.

Att vara i skuggan av sin broder Vikar som heroiskt föll vid Svoldern, att få höra att hans syster lever fredlös i fjällen, att höra att allt hopp nu står till honom. När han sedan söker stöd av sin moder efter sitt illdåd på tinget, får han slängt i ansiktet att det är hans fel att hon går bort, att hennes sista hopp svek. Jösses!

Barn gör som sagt inte som du säger, utan gör som du gör. Arnljot har en egen fri vilja och kommer till insikt, vilket gör

peripetin i andra akten blir så omtumlande.

Som frågesportsdomare var det oerhört roligt att se förre ordföranden i föreningen, Mikael Andersson, äntligen få lyfta Husbonden i skyn. Som han har kämpat!

I år utformades frågesporten lite anorlunda. Ni fick en liten förkortad version och jag och Hans utelämnade en del moment för att spara på tid. Ett bra drag tyckte vi.

Avslutningsvis vill jag framföra ett önskemål, till vem det nu berör.

Jag sitter gärna nära scenen för att se uttrycken hos aktörerna bättre, men då förtas naturupplevelsen av höga häckar. Sitter jag väldigt långt bak kan jag ändå inte se hela vyn över storsjön och definitivt inte aktörernas. Skulle inte heller ljudet fungera då, ja, då blir totalupplevelsen rätt så medioker...

För det är så jag ser Arnljot – som en totalupplevelse! En karamell och ett fyrverkeri för ALLA sinnen.

Vänligast

Kent Knutsson, Red AT.
Frågesportsdomare
Arnljot em VIII

Sek ordf skriver...

Tänk... Snart har ett helt år gått sedan jag valdes till ordförande. Vid det här laget är det dags att börja reflektera över det år som gått.

Överlag har det i mina ögon varit ett mycket bra år. Till och med om vi skulle vara rena sifferbitare och statistiker skulle vi nog tycka att det här året åtminstone har varit hyfsat.

Vi går inte i konkurs i år heller vilket förstås innebär att vi kan spela Arnljot ännu en säsong utan att tillkalla första hjälpen från Stiftelsen eller någon annan instans.

Vi hade några fler besökare i år än i fjol.

Vi har haft glädjen att välkomna relativt många nya medlemmar, och naturligtvis hoppas vi att alla de nya också kommer tillbaka och stannar hos oss i många år.

Inte en enda av årets föreställningar

regnade bort. Inte ens festerna regnade bort. Nu tänker jag inte ta åt mig äran för att vädermakterna råkade vara på vår sida den här sommaren, de klarar sig så bra utan min eller övriga styrelsens hjälp.

Naturligtvis finns det saker att förbättra, dessutom ska vi komma ihåg att dra lärdom av de nybörjarmisslag som gjorts under året. Men överlag känns det som att vår förening för tillfället mår ganska bra. Vi månar och tar hand om varandra och förhoppningen är ju att den stig vi nu slagit in på kommer att få vår förening att växa och frodas.

Lena

En hälsning från regissören!

Nu är det en tid sedan vi var samlade på lägden. Här i Stockholm lyser solen och jag har på förmiddan paddlat runt Långholmen i solskenet. Sommaren dröjer sig kvar vissa dagar med andra ord.

Jag roade mig under sommarens arbete med att göra en videologg eller vlogg om man så vill. Igår tittade jag på några avsnitt och min uppfattning är att vi höll tidplan och processer enligt planering. Inledande rep var väldigt framgångsrika för att sedan hamna i en svacka på grund av svårigheter med att kunna vara samtliga på plats samtidigt. Sista veckan var kontrollerad och stämningen var god överlag.

Jag tycker vi når nya framsteg varje år. På olika sätt. Det viktiga är till sist att man har roligt. Det tycker jag vi hade; lustfyllda rep, kul fester och bra föreställning. Jag vill speciellt tacka alla som var med bakom scenen och gjorde att kölden vissa dagar kändes mindre. Tack Köket kort och gott! En väldigt moralhöjare att ni var med hela repetitionsperioden med nybakat och gjorde det där lilla extra som är så viktigt när man är trött.

Avslutningsvis, jag hade kul och jag hoppas ni som var med hade det.

mvh q

Var fan tar medkänslan vägen?

Det är tidigt på morgonen och bussen kör alldeles för fort in på hållplatsen.

Det är nästan att jag med händerna på armstödet försöker styra bussen rätt, när den så när kör över en liten pojke, springandes för att hinna med. Folket packar på, trötta och uttryckslösa i ansiktena. Regnet har gjort att det knappt går att se ut genom de immiga bussrutorna. Resenärerna står tysta och andas, andas och gungar stående i takt med att bussen svänger.

Busschauffören ser röd ut i ansiktet. Jag noterar på klockan ovanför chauffören att han är åtta minuter efter schemat. Jag ser det för jag sitter alltid längst fram i bussen, med bältet på. På platsen längst fram finns inga stolar bakom, bara ett utrymme för resväskor, så om bussen skulle krocka, har jag ingen "elefant" bakom mig. Jag är oftast den enda som har bältet på mig, trots informationsskylten som sitter uppsatt vid förarplats. "Det är i Sverige lag på att fästa säkerhetsbältet vid färd i buss" Jag undrar också om det verkligen kan vara tillåtet att så många resenärer står upp på en landsortsbuss?

Bussen bromsar in alldeles för snabbt igen och de stående resenärerna packas ihop framme vid förarplats. Jag hör ett par besvärande tillrop, men detta sker vid varje hållplats, varje dag, varje vecka, alla årstider på året. Ingen är egentligen förvånad eller särskilt upprörd, utan anpassar fötter och kropp efter stolpar, stolar och hänghandtag, som om situationen vore en gruppövning, som man repeterat och repeterat...

Jag hajar till, för vid den här hållplatsen brukar inga stiga på. Jag ser en gammal man med käpp och en ung kvinna. Den gamle står rak i ryggen, nästan som en officer och rör sig inte en millimeter när bussen får stopp på sladden ett par centimeter från honom. Jag drog efter andan.

Mannen rörde sig långsamt och väldigt värdigt. Jag undrade varför busschauffören inte sänkte ner bussen så att han kunde stiga ombord? Det skulle ju gå snabbare då.

forts. s.7

Förslag till föredragningslista

i enlighet med stadgarna.

§ 6 Vid ordinarie och extra årsmöte, i tillämpliga delar, skall följande ärenden förekomma:

1. Mötets öppnande
2. Val av mötesordförande och mötessekreterare
3. Justering av röstlängd
4. Föredragning och godkännande av föredragningslistan
5. Val av två justeringsmän tillika rösträknare
6. Fråga om årsmötet blivit behörigen kallat enligt kap. V § 3, 2:o (*utskick skall ha utgått senast 3 veckor före ordinarie årsmötet*)
7. Styrelsens verksamhetsberättelse
8. Styrelsens ekonomiska berättelse
9. Revisorernas berättelse
10. Fråga om styrelsemedlemmarnas ansvarsfrihet
11. Förslag till verksamhetsplan för kommande verksamhetsår
12. Förslag till utgifts och inkomststat för kommande verksamhetsår (2008-2009)
13. Propositioner från styrelsen
14. Motioner från medlemmar eller hedersledamöter (*Kap. V § 3, 3:o "Motion till årsmöte, undantaget förslag till val, skall vara styrelsen tillhanda senast två veckor före årsmötet*)
15. Val av styrelse för nästkommande verksamhetsår bestående av:
Ordförande (varje år)
Sekreterare (jämna år)
Kassör (udda år)
Ledamot I (jämna år)

- Ledamot II (udda år)
Ledamot III (jämna år)
Ledamot IV (udda år)
Suppleant 1 (varje år)
Suppleant 2 (varje år)
Suppleant 3 (varje år)

*Styrelsemedlemmar var mandat utgår är:
Ordförande Lena Bengtsson, Sekreterare Peter Möller, Ledamot I Jens Bäckman, Ledamot III Pernilla Holmström, Suppleanterna 1-3 Åke Ericsson, Maria M Broman och Patrik Andersson.*

16. Val av "konstnärligt råd" om fem ledamöter enligt Kap. VI § 10.
*Sittande konstnärligt råd är:
Styr.repr. Jens Bäckman, Aktörerna Henric Ögren och Sara Olofsson samt övriga Gunnar Höglund och Steven Isaksson.*

17. Val av "PR-utskott" enligt beslut av 2004 års årsmöte.
Sittande i PR-utskottet är: Samman kallande Catarina Nilsson, Sara Olofsson, Åke Ericsson, Kjerstin Bengtsson.

18. Val av särskilda befattningshavare, vilkas uppgifter framgår av särskild instruktion fastställd av styrelsen.

*Avgående är:
Kostym Maud Henrik-Jonsson
Rekvisita Dick Helgesson och Anna Johansson samt Björn Kron
Lägsfogdar Kjell Sundin
Föreningsfotografer Conny Lagé och Peter Hedman
Köksansvarig Kjell-Åke Sundin
Kioskansvarig Vakant
Chefredaktör AT Kent Knutsson
Ljud & musik Kjell-Åke Sundin
IT-ansvarig Peter Möller*

19. Val av två stycken föreningsrevisorer jämte suppleanter, vilka ej äga ingå i styrelsen.

Nuvarande är: Rolf Östlund och Yvonne Zahr samt dessas suppleanter Håkan Larsson och Mikael Andersson

20. Val av representant i Peterson-Berger stiftelsens styrelse. *Sittande är Gunnar Höglund*

- Val av representant till Wilhelm Peterson-Berger Institutets styrelse (*f.n. ordf em Mikael Andersson*) jämte delegat vid WPBI:s stämma instundande vår. (*Förra året Henric Tungström*)

21. Val av valberedning bestående av en sammankallande och två ledamöter inför nästkommande ordinarie årsmöte, vilka ej äga ingå i styrelsen.

Nuvarande valberedning (2000 års årsmöte fastställde principen att avgående styrelseledamöter väljes till valberedningen): Sammankallande Steven Isaksson, Henric Tungström och Kjerstin Bengtsson.

22. Fastställande av stödmedlemskap-savgift (*F.n. 150 kr för 2007-2008*)

23. Val av hedersledamot (Kap. IV § 4) (Skriftliga förslag jämte motivering insändes till styrelsen.)

24. Övriga frågor, som kan väckas vid årsmötet, om vars upptagande beslutas i varje enskilt fall. Övriga frågor anmäls till möttessekreteraren. Övriga frågor förekomma ej vid extra årsmöte.

25. Mötets avslutande följt av information.

OBS!

Motioner skall vara inne till ordförande senast onsdagen den 10 oktober 2007

Ett förslag till verksamhetsplan 2008-2009, 70:e spelåret.

DATUM: VERKSAMHET:

Mars Ev. teaterövningar med

Sö 17/5 KR och Hans.
Vårstädning
Lö 30/5 Trolig talrepstart
Sö 14/6 Storsamling med alla medlemmar

On 1/7 Generalrepetition

To 2/7, kl.19.00
Premiären, 1:a föreställningen

Fr 3/7, kl.19.00
2:a föreställningen

Lö 4/7, kl.15.00
3:e föreställningen

Sö 5/7, kl.15.00
4:e föreställningen

Må, Ti, On6-8/7
SPÉLUPPEHÅLL

To 9/7, kl.19.00
5:e föreställningen

Fr 10/7, kl. 19.00
6:e föreställningen

Lö 11/7, kl.15.00
7:e föreställningen, finalfest

Sö 12/7, kl.15.00
Final, 8:e föreställningen
(Speltiderna beslutade i somras)

Lö 15/8 Höststädning
On 30/9 Verksamhetsårets slut och bokslut

Lö 31/10 (framflyttat en vecka)
Årsmöte och blot 2008

Hur det blir, bestämmer vi på årsmötet!

Lite uppföljning...

Det är väldigt trevligt med skriverier som föder tankar. Hr chefredaktörens artikel om Arnold-Englindska teatersällskapet och intervjun med Folke Abenius tillhör den kategorin.

Synpunkter på Arnold-Englinds utförande av "Arnljot" skriver PB i ett par artiklar i DN, juni 1934, bland annat: "Rent generellt sett finns naturligtvis ingenting som hindrar att operatexter uppföras som talpjäser. --- Vad "Arnljot" beträffar är saken redan prövad. Sommaren 1908 uppfördes, som många kanske ännu minnes, första akten som friluftskådespel vid Stocke på Frösön. Men undantag av Unns framställarinna voro alla uppträdande amatörer som undertecknad instruerat. Fem år senare gavs hela dramat på ungefär samma plats av Arnold-Englindska sällskapet, uteslutande yrkesskådespelare. Den stora och frappanta skillnad i scenisk verkan som kunde konstateras mellan dessa båda uppföranden kräver sitt särskilda kapitel, där skälet också skall framläggas till det villkor jag uppställt för min medverkan: att alla rollinnehavare skola vara amatörer."

Villkoren för medverkan utvecklar PB i en senare artikel i DN. Om friluftsuppförandet av "Arnljot" på Frösön 1913 skriver han: "En hel mängd omständigheter samverkade till att detta uppförande motsågs med de högsta förväntningar. Som utgångspunkt och måttstock hade man det fem år tidigare anordnade uppförandet av första akten. Då hade man på ett undantag när endast fått se amatörer och likvärt mottagit ett starkt intryck, som utgjort ett omtyckt samtalsämne under de mellanliggande åren; då var den yttre uppsättningen den enklast tänkbara med bl. a. kostymer, improviserade i sista minuten och komparser (statister, min anm.), som endast flyktigt kunnat instrueras. Hur mycket starkare och ståtligare måste då intrycket bli nu, när man skulle få se hela dramat utfört av riktiga skådespelare i riktiga kostymer med mycket mer musik än sist och på en skådeplats två eller tre gånger så bred och

djup som den förra av "författaren själv" utvalda.

"Författaren själv" gjorde sig emellertid inga illusioner. Han hade nämligen redan under repetitionerna ute i Hagaparken vid Stockholm upptäckt att den regissörsuppgift som här mötte honom var inte blott rakt motsatt den ha haft att lösa fem år tidigare, utan av ett mångdubbelt svårare, men hänsyn till den utmätta tidens knapphet, fullkomligt olösbart slag. 1908 hade han haft ungefär tre veckor på sig för att med amatörer, som vid övningarnas början inte kunde ett ord av sina roller, instudera en akt; här skulle han på ungefär samma tid inöva tre akter med yrkesskådespelare, som visserligen från början kunde sina läxor, men vilkas uppfattning, diktion och hela framställning nedtyngdes av en död, konventionell, skolmässig teaterrutin, en typisk yrkesschablon. Den minst rutinerade, alltså mest bildbare, föreföll titelrollens unga innehavare vara, men att ägna sin instruktion enbart åt honom hade varit lika oklokt som praktiskt utförbart. Författaren-regissören måste låta sällskapet spela sina roller såsom var och en bäst gitte och inskränka sig till de vanliga, enkla scenanvisningarna, entréer, sortier, placeringar och dylikt.

När så en solig söndagsförmiddag i slutet av juni den livligt reklamerade föreställningen gick av stapeln, befanns den av sällskapets "direktörer" utvalda skådeplatsen alldeles för stor, såsom jag genast förutsett. De uppträdande måste inför åskådarnas ögon göra långa, tysta promenader, innan de nådde den plats där motspelaren väntade och de kunde säga sin replik. Entréer och sortier, de förnämsta dynamiska punkterna i alla yttre sceniska förlopp, miste därigenom all sin kraft och verkan. Redan detta förnam publiken från första stunden. Sedan förnam den också att bakom det väl inlärd och utförda deklamationsspråket fanns det endast föga liv och konstnärlig energi. Det medryckande, gripande, omedelbara fat-

tades. Det hade dock de enkla amatörerna från 1908 förmått åstadkomma, bara därför att de saknade "teknik", "rutin", men gingo helt och naivt upp i sina gestalter. Efter föreställningen kommo många fram till mig och sade halvhögt: "Ja, det här var väl mycket ståtligare och riktigare än förra gången, men nog gingo vi hem med en annan känsla då." Jag förstod vad de menade, smålog bekräftande och sade: "Nästa gång fortsätta vi där vi slutade 1908."

Och detsamma säger jag nu."

(Källa: Wilhelm Peterson-Berger, OM MUSIK s. 252 ff)

I Hr chefredaktörens intervju med Folke Abenius, framhåller Folke "Kronbruden" med musik av Ture Rangström och text av August Strindberg som en pärla bland svenska operor.

Hur det kommer sig att det inte blev PB som skrev musiken till den operan berättar han själv i boken "Minnen".

Efter en beskrivning av en vandring upp genom Dalarnas fjällområde och Härjedalen når han Hede "...där en överraskning väntade: bland den dit destinerade posten befann sig ett rätt stort paket, som vid öppnandet lade fint inbundna avskrifter av Strindbergs just då nyskapade sago-dramer "Svanevit" och "Kronbruden" i mina händer. Ett bifogat brev frågade mig ytterst hänsynsfullt, om jag inte möjligen kunde finna nöje i att sätta lämplig musik till dessa dikter. Då utkämpades en kamp i mitt bröst. Hela min vandring hade ju till ändamål att livligare för min fantasi framställa de trakter som Olof Haraldsson, kallad Digre, genomvandrat före sin sista strid och från vilka hans mest av svenskar bestående här hade rekryterats - genom löfte om byte och rov och oeftergivligt krav på religionsbyte. Jag gick havande med min "Arnljot" och skulle nu helt plötsligt kasta mig in i andra idé- och stämningvärldar. Jag använde de båda manuskripten som fångslande läsning på färden Hede - Vemdalen - Klövsjö - Åsarna - Svensta - Östersund, men hur jag läste och läste, stod Arnljot orubbligt kvar i mitt sinne, och när jag en solhet julidag, den 29 (Sankt Olofs dag), satt på gräsvalLEN vid Stiklas-tads halvt i jorden nedsjunkna kyrka och

grubblade över problemet kom klarheten: jag sände ett tacksamt brevkort till diktaren och lät honom förstå att den jämtske hjälten inte lät driva ut sig varken av den ljuva Svanevit eller av den kraftfulla dalkullan. Han måste först skapas, och jag vågade inte hoppas att de båda kvinnogestalerna ville vänta tills det var gjort."

(Källa: Wilhelm Peterson-Berger, MINNEN s.154 - 155)

Gunnar Höglund

forts. fr. s.3 - medkänslan...

Mannen visade inte med en min vad han kände, utan använde alla sina krafter, med käppen i den ena handen och den andra stadigt om handtaget, för att så värdigt som möjligt gå ombord.

- kan du snabba på lite? utbrister chauffören.

Suckar hörs från passagerarna som står längst fram och någon viskar till en annan:

- Fy fan vilken seg gubbe!

Mannen stannar upp på trappsteget och tittar på oss alla en kort sekund. Under tiden ser jag att den unga kvinnan bakom febrilt rotar i sin väska. Du hinner hitta ditt busskort, tänkte jag.

- Kom igen nu så vi får åka någon gång. Rappa på nu! Och ansiktsfärgen på busschauffören blev ännu mer rödare. Mannen sätter ner sin käpp stadigt i bussgolvet och tar upp sin plånbok, tillsynes helt opåverkad av de syrliga kommentarerna. Den unga kvinnan står tätt bakom och håller nu hela sin väskas innehåll i händerna.

Den gamle står stolt, när han för sitt kort över kortläsaren. När den piper "godkänt" himlar busschauffören med ögonen och resten av passagerarna andas ut. Jag knäpper upp bältet för att erbjuda min plats, när den gamle, aktningsfullt vänder sig till chauffören och resten av passagerarna och säger med en mörk och klar röst:

- Ni kanske själva blir gamla en dag!

För ett ögonblick blir det helt tyst. Det

forts. s.11

53 år i Arnljot tjänst

1955 var året då Winston Churchill avgick som brittisk premiärminister av hälsoskäl. Det var året då den svenska motboken avskaffas och (kanske som en konsekvens av detta) blir sexualundervisningen obligatorisk i den svenska folkskolan.

Sommaren 1955 kom en drygt 20-årig Anders Håkansta till Arnljotspelen. Han hade lockats dit av en vän, för sina musikaliska talanger. På den här tiden framfördes "spöktågssången" i andra akten i föreställningen av en manskör. Kören bistod och ackompanjerade även Tormod, Gissur och Torfinn i deras kväden, så tillskottet av en sångare var mycket uppskattad.

1955 regisserade Sven d'Ailly spelen och det fanns en uppfattning bland föreningsmedlemmar att d'Ailly inte förde spelet framåt. Detta föranledde diskussioner i föreningen och redan nästa år tillträdde Elis Essegård tjänsten som spelens regissör.

Elis var hängiven amatörteatern och hade sin hemvist i Vilhelmina. I Vilhelmina arbetade Elis med en amatörteaterensemble, som gjorde sig uppmärksam genom en tv-serie. På den här tiden var tv-fenomenet fortfarande i sin barndom, så genomslagskraften i det svart-vita mediet blev stort.

Den nya regissören började inventera resurserna i föreningen på ett sätt som inte skett tidigare. Anders Håkanst berättade att Elis skrev handböcker i amatörteater och började så småningom själv gå kurser och blev sedan kirkelledare i amatörteater.

Anders blev engagerad i spelet väldigt snart och redan året därefter blev han regissistent åt Elis, samtidigt som han valdes in som sekreterare i föreningen. Han var då 22 år gammal. Uppgifterna som regissistent var mer som en praktikantplats, men han hade ändå ansvarsfulla uppgifter som rekryteringen av roller. Det andra året innebar fler uppgifter, samtidigt som han spelade rollen som Sigurd. (Jag hittade inte namnet Anders Håkansta i förteckningen över före detta rollinnehavare, men mysteriet får sin lösning i att Anders avslöjade att hans efternamn var Andersson fram till

och med 1963).

Elis införde även kollationeringar och ensembleövningar, så som de tillämpas i dag, det vill säga "off-season". Samtidigt uppmnade Elis sina aktörer, om möjligt, att vara engagerade inom teatern även under resten av året. Detta anammade Anders, så med sina nyförvärvade kunskaper i amatörteater engagerade han de dåvarande skådespelarna i ensemblen i projekt under vinterhalvåret. Medverkade gjorde bland annat Carl-Mauritz Gustin, Sigfrid Sivertz och Gunhild Hjelm.

Anders berättade att Elis tänkte utnyttja rätten för regissörer att övernatta i sommarhagen under en av dessa sessioner, men det blev aldrig att han sov över där. Anders trodde att det berodde på att P-B sades hemsöka Sommarhagen, fast Elis menade att det var för kallt, att elementen inte fungerade. Elis erkände till slut att han var nog lite spökrädd trots allt och till slut skojade han till det och talade om ett "elementens raseri" i dubbel bemärkelse.

Elis blev väldigt förtjust i Jämtland, dess ojämförbara natur och Arnljot. Det skulle visa sig att även en före detta Vainio skulle få hans hjärta att stå i brand. Känslostormar är nu inget ovanligt fenomen inom teatern, i synnerhet inte ute på Arnljotflägdan, men detta var så allvarligt att Elis återvände hem för att berätta för sin familj att han ville bosätta sig i Jämtland. Nu blev det inte så, men konsekvenserna blev att spelen stod utan regissör 1957. Det året regisserade Anders spelen själv.

1958 skulle en ny regissör utses, ett utnämmande som föregicks av stor dramatik och motsättningar. Anledningen var bland annat att Elis självväldigt bytt ut ord i manuset, så att de skulle vara lättare att förstå och enklare för skådespelarna att använda. Inte nog med det så hade han strukit textpartier och överfört det nya manuset till ett nytt texthäfte. De inblandade var i två läger, för och emot och det slutade med att en av de tre tilltänkta regissörerna, Gösta Folke, medlade i situationen och blev den som fick arbetet som regissör.

I tidigare nummer har jag berättat att

*Anders Håkansta på Arnljotlägden
2004-07-11, foto: Göran "Guffa" Anders-
son*

Gösta Folke var den som fick Folke att regissera spelen. Anders berättade att även Folke var nyskapande. En närhet uppstod mellan regissör och ensemble, på ett sätt som han inte upplevt förut. (En närhet som man kan läsa om i AT nr 2 2005 reds. anm.)

Jag frågar Anders vad han tycker om Arnljotspelet? Anders svarar att det som en gång inspirerade P-B -naturen och själva dramat med musiken i kombination, gör det så evigt.

När jag frågar om man kan lära sig något av Arnljot, menar Anders att det är reflekterandet kring meningen med livet, vad som kan göra en människa lycklig och värdet av att vara trofast. Allmänmänniskliga funderingar som vi brottas och funderar över hela livet. Till skillnad från till exempel "Himlaspelet" är historien om Arnljot, mer jordnära, den har en mer folklig dimension, är en mer intressant historia, med ett tema

som alla kan känna igen sig i.

Favoritscenerna i Arnljot är många, även om Anders inte tycker att historien helt igenom är lika bra. Skall han nämna någon blir det ändå "dopscenen" med Gunhild i tredje akten.

Under samtalet berättar Anders något som får mig att nästan hoppa till i stolen. Jag berättade om min research efter filmen "Arnljot" från 1924, då Anders drog sig till minnes en kartong som han kom över 1975. Den innehöll Arnljotrelaterat material, bland annat en massa filmstumpar. Han fäste då inget större uppmärksamhet vid innehållet i lådan, utan lämnade in det på landsarkivet i östersund. Anders berättade att de gamla filmstumparna mycket väl kunde vara bortklippta scener ur filmen Arnljot, men då fanns inget intresse efter filmen och man visste inte att den var "försvunnen"

Anders berättade att det på Jamtli finns en klimatkammare där man förvarar gamla foton och filmmaterial och där skulle man kunna söka efter materialet. När Anders senare varit i kontakt med bland andra landsarkivarien Eva Sjögren och berättat om lådan och dess innehåll, har hon sagt att man inte vetat vart man skall leta. (Nu vet jag att det finns en medlem i föreningen som arbetar på Jamtli, så detta är samtidigt en liten uppmaning åt honom att göra lite research efter den "förfunna lådan")

1958 råkade Anders ut för en svår olycka, som gjorde honom konvalescent i tre månader. Det var då han "tog till böcker" som han uttryckte det och han började sin akademiska karriär. Han läste till Kommunalkamrer på dåvarande socialinstitutet. Utbildningen innefattade studier ibland annat förvaltningsrätt och social- och nationalekonomi.

Under sin yrkesverksamma tid säger Anders, att han främst innehavt administrativa tjänster, bland annat inom kultur, företrädesvis på kommunal nivå.

Även om Anders slutade att stå på scenen som aktör 1975, har engagemanget i Arnljot bestått genom alla år, bland annat i P-B stiftelsen och som hedersmedlem i teaterföreningen.

forts. sidan 11

Sifferbröllop...

20080808, åtta minuter över åtta. Visst är det en häftig sifferkombination?

I Asien är siffror väldigt symboliska och de betyder olika saker. Så beroende på vad man skall göra, anpassar man sig i mycket högre utsträckning än här i väst, till tider och datum vid ceremonier och högtidsdagar. Den 8 augusti 2008 var således ett sådant datum, liksom den 7 juli 2007 och så vidare.

Just siffran åtta har många betydelser. Åtta låter nämligen som att bli rik på kantonesiska och buddister följer i sin tro den åttafaldiga vägen som leder till Nirvana. I kina tillämpas läran om Feng shui som ska skapa harmoni i hemmet. Den bygger bland annat på kompassens åtta olika riktningar. När åttan också är en evighetssymbol som betyder karma och siffran noll står för samarbete och helhet. Trycket har därför varit stort när par och småbarnsföräldrar, velat passa på att gifta sig och döpa sina barn detta speciella datum.

I Peking användes idrottsarenor när över 9000 pekingbor skulle gifta sig. Även här i Sverige uppstod ett milt kaos på pastorsexpeditioner och myndigheter när hundratals, mer än vanligt, lämnade in sina ansökningar om giftermål och dop.

På Norderön tilldrog sig en händelse, där man kombinerade denna sifferexercis med giftermål på vikingamaneér, i asatrons tecken, kombinerat med en namngivning till ett av deras barn. Många av er känner säkert till att det var Conny och Marita i Arnljotföreningen, som var grund till denna tilldragelse.

Enligt Asatron står åttan för evighet och det var en av anledningarna till varför de valde just det datumet. De vigdes i en cirkel av salt och havre och under akten använder de sina vikinganamn: Kettil och Åslög. Och självklart började bröllopsakten åtta minuter över åtta.

Nu var inte Conny och Marita de enda i föreningen som gifte sig detta speciella datum.

I rådhuset, men på borgerligt maneér, vigdes även Jens Beckman och Anna Jo-

hansson. Anna som numera kan stoltsera med efternamnet Ingridsdotter-Bäckman.

Hur brukade då "riktiga" vikingar namnge sina barn och hur gick ett giftermål till?

Det man gjorde vid namngivningen var att man läste några verser för att ge barnet lycka och för att glädja gudarna. Barnet namngavs genom vattenösning och vissa ceremoniella fraser.

Vattenösning kom alltså inte till Norden i och med kristnandet av Norden utan fanns här långt tidigare.

Så här kunde en fras se ut:

*"Du sista skott
På släktens stam
Välkommen till världen
Bland vänner ska du vara.
Vårt hopp och vår önskan
Som vi alla har:
Må goda fylgjur
Följa dig på färdem"*

Bröllopsfoto: Marita och Conny Lagé

Namngivningen skedde i hemmet. Vanligtvis så höll någon nära anhörig i namngivningen, såsom fadern, modern eller någon annan som skulle komma att få stor betydelse i barnets liv.

Oftast så höll dock fadern i barnet på grund av att man alltid visste vem modern var, men med faderskapet kunde det vara lite annorlunda.

Namngivningen var en viktig ceremoni, som hade stor betydelse för hela släkten.

Namnet som barnet skulle få, hämtades ofta från en nyligen avlidna släktmedlem.

Den nyligen avlidna släktmedlemmens egenskaper troddes då gå i arv till barnet.

Giftermål och bröllop var åtföljda av rituella ceremonier. Valet av vigselplats var upp till brudparet att bestämma, men de flesta valde att hålla vigseln så nära makterna som möjligt, det vill säga på en lämplig plats under bar himmel.

Till vigseln hörde Edsringen. Edsringen var en ring, oftast smidd i järn. Den symboliserade det heligt eviga. Ringen var även i vigselmanhang en fruktbarhetssymbol. Edsringen förekom dock inte bara i vigselmanhang utan kunde även förekomma då viktiga löften skulle avges.

Text: Kent Knutsson

forts. fr s. 9

Ett av projekten som Anders är engagerad i, handlar om att få Arnljot uppförd som opera igen. Diskussioner förs om att framföra en konsertant version med hovkapellet, möjligen på en turné. Ett drömscenario vore att få ensemblen hit till Östersund, säger Anders och med framförande på Dalhalla operascen.

Efter en dryg timmes samtal inser jag att jag inte hinner ta del av allt Anders har att berätta. Vi kom även fram till under samtalet att "gamla medverkande" lisan på Arnljots hemsida behövde en rejäl uppdatering, bland annat informationen rörande gästspelen.

Jag lovade att återkomma inför nästa nummer, glad över att ha en sådan "skattkista" att ösa ur.

Text: Kent Knutsson

forts. fr. s.7 - medkänslan

var som om man tryckt på en pausknapp och insikten om deras handlande trängde in som en medvetenhetens dolk i deras sinnen.

- Tack, men jag står! sa mannen till mig när jag är halvvägs upp ur stolen. Jag insisterade, men mannen upprepade sina ord. Sekunden senare var det som om händelsen aldrig hade utspelats, som om någon tryckt på "radera" och satt på "play" igen. När den unga kvinnan, regnblöt, med händerna fulla av papper försöker förklara att hon inte kan hitta sitt busskort och att hon måste med bussen just i dag, säger busschauffören, rödare i ansiktet än någonsin:

- Betala, eller stig av!

Den unga kvinnan försökte förklara, stammande, men lyckades inte. Hon kunde betala när hon åkte med samma buss i morgon, sa hon. Jag vet inte om det var regn eller tårar som rann ner för tjejens ögon, när vi gasade därifrån. Jag försökte torka bort imman från bussrutan för att se bättre och ser då hur hon sätter sig ner på den våta trottoaren innan hon försvann ur sikte.

När den gamle mannen steg av inne stan hade det slutat regna. Utanför bussen tittade han på mig som för att tacka, samtidigt som solen tittade fram och lyste upp hela hans person. Genom den våta bussrutan, såg det för ett ögonblick ut som om ljuset kom från honom.

När jag stigit av, vände jag blicken mot bussen och såg busschauffören sitta stilla på sin plats. Det såg konstigt ut när han bara satt utan att göra något. Jag tänkte att han funderade på vad han hade varit med om. Han hade nog velat spola tillbaka bandet och göra om allt igen, funderade jag vidare.

Jag kom att reflektera på mig själv i rollen som Arnljot i scenen med Lill-Östmund. När jag lyfte upp Lill-Östmund, helt förblindad av ilska och tittade in i hans ögon, fann jag mening i orden: "Tillgiv din fiende, älska din ovän"

forts. s.12

A - Post

forts. fr. s.11 - medkänslan

Jag mumlade fram: ”Blyg, fast orädd, vänlig och klar, ej svärtad än av hämdtörstens brand var den blick han sänkte i min...”

Nästa morgon satte jag mig på samma plats i bussen igen. Det regnade. Samma passagerare stiger på, men något var annorlunda. Ur busschaufförens radio strömmar Vikingarnas ”leende guldbruna ögon” fram och busschauffören nynnade med.

Hållplatsen där den gamle mannen och kvinnan steg på dagen innan var tom, men busschauffören satte upp handen när den passerades, som om han hälsade. Jag tittade tillbaka genom bussrutan, men såg bara en vindpust riva upp löven vid hållplatsen när vi passerade.

Jag har inte sett den gamle, eller kvinnan någon fler gång, men min nynnande busschaufför åker jag med nästan varje morgon och jag har nästan lärt mig hela Vikingarnas repertoar utantill...

Text : Kent Knutsson

Blotmeny:

*Förrätt:
Rödingfyllt tunnbröd med getmese
&
hjortronsalsa*

*Varmrätt:
Helstekt fläskfilé med kantarell-
sås
och potatisgratäng*

*Naturligtvis finns också ett vege-
tariskt alternativ.*

*Efter maten bjuds vi på kaffe och
kaka.*

Returadress:

AT c/o sätt. M. Andersson, Härkmon 110, SE-830 30 LIT

<http://www.arnljot.se>